

Početak profesionalnog života

Prof. dr. sc. Dijana Vican, državna tajnica,
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

U članku državne tajnice Dijane Vican pročitajte zašto je u Hrvatskoj odgajateljski poziv zanimanje od nacionalnog značaja, što je sve uključeno u proces stažiranja odgajatelja, te zašto je važno razraditi kompetencijski profil struke odgajatelja.

Odgajateljsko je zanimanje u Republici Hrvatskoj od nacionalnog značenja. S ciljem povećanja kvalitete u sustavu odgoja i obrazovanja, obrazovna politika u RH je zanimanje odgajatelja ocijenila visokostručnim zanimanjem koje se stječe na visokoškolskim ustanovama. Cjelovitu kvalifikaciju odgajatelja osoba postiže završavanjem trogodišnjeg studija, odnosno stjecanjem 180 bodova ili kredita (ECTS-a), ili završavanjem petogodišnjeg studija, odnosno stjecanjem 300 bodova ili kredita (ECTS-a). Razlika kvalifikacije ukazuje i na razlike u kompetencijama. Praktično to znači da su kreatori visokoškolskih kurikuluma na tržištu rada prepoznali poslove koji omogućuju zapošljavanje ova dva različita profila odgajatelja.

Kad je osoba stekla stručnu kvalifikaciju određene složenosti, to još ne znači da je *mjerodavna* raditi u javnim predškolskim ustanovama, odnosno u predškolskim ustanovama s pravom javnosti. Završavanjem studija osoba je stekla *diplomu* – službeni certifikat koji potvrđuje stečene kompetencije za obavljanje djelatnosti. Diploma je također dokument koji u kvalifikacijskom okviru (hrvatskom, europskom ili drugih zemalja) dokazuje *stupanj*

obrazovanja. Stjecanje diplome, međutim, još uvijek ne znači da je osoba mjerodavna samostalno obavljati poslove za koje se obrazovala. Mjerodavnost za rad u predškolskim ustanovama stječe se polaganjem stručnog ispita. Stjecanje licence potvrđuje da osoba može kompetentno, samostalno, učinkovito i odgovorno obavljati poslove za koje se formalno obrazovala.

Na tržištu rada

Ulaskom u svijet rada, odnosno prvim zapošljavanjem, odgajatelji postaju pripravnici. Odgajatelji pripravnici visoko su motivirani za početnu praksu i polaganje stručnog ispita. Odgajateljima pripravnicima, u statusu zaposlene osobe ili statusu volontera, početak rada čini jednogodišnje *stažiranje* u dječjem vrtiću, koje je detaljno regulirano *Pravilnikom o načinu i uvjetima polaganja stručnog ispita odgajatelja i stručnog suradnika u vrtiću*¹. Koliko je *Pravilnik* prilagođen promjenama, nositelji odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama moći će procijeniti iz ovog kratkog osvrt.

¹ Narodne novine 133/1997. i ispravka Narodne novine 4/1998.

Stažiranje je vođeni, nadzirani, mentorirani proces uvođenja odgajatelja u odgojno-obrazovnu zbilju organiziranog rada s predškolskom djecom. Odgojno-obrazovna zbilja je složenija od studija, ona je stvarna, izazovna i prepuna dobrih i loših iznenađenja.

Što je čija uloga u stažiranju pripravnika?

Tijekom stažiranja uvriježeno je stručno vođenje pripravnika povjeriti mentoru. Istinske obveze prema pripravnicima, međutim, imaju ravnatelj i ostali odgajatelji podjednako. Uloga mentora je zajedno s ostalim djelatnicima uvoditi pripravnika u odgojno-obrazovnu praksu. Vrednovanje i samovrednovanje rada svakodnevna je zadaća odgajatelja, koju pripravnici osvješćuju tijekom pripravničkog staža s cijelim timom u dječjem vrtiću. Tijekom pripravničkog staža pripravnici se upoznaju i s ulogom i odgovornošću ravnatelja, te u praksi upoznaju načela podijeljene odgovornosti.

Mjerodavnost za rad u predškolskim ustanovama stječe se polaganjem stručnog ispita

Inoviranje postupka provođenja stručnog ispita valjalo bi razmotriti s gledišta osnovnog profila odgajatelja, što su napravile razvijene europske zemlje.

Uloga ravnatelja nije samo upoznati pripravnika sa zakonskim i podzakonskim aktima, već ga zajedno s mentorom i drugim odgajateljima upoznati s posljedicama nepoznavanja konvencija i deklaracija i nepoznavanja njihove praktične primjene. Rad ravnatelja, stručnog tima, te rad ostalih odgajatelja s pripravnicima treba biti ujednačen, s jasnim očekivanjima od odgajatelja pripravnika. Za sve pripravnike jednak popis zadane literature nije ekvivalent jasnim očekivanjima na stručnom ispitu od odgajatelja pripravnika. Inoviranje postupka provođenja stručnog ispita valjalo bi razmotriti s gledišta *osnovnog profila odgajatelja*, što su napravile razvijene europske zemlje. Definiranim osnovnim profilom odgajatelja olakšat će se daljnji profesionalni razvoj odgajatelja, a napose mogućnosti napredovanja. Kriteriji napredovanja polaze od položenog stručnog ispita ili stjecanja prve licence, a temelje se na razvoju složenijih kompetencija, inovativnosti, poduzetnosti i konkurentnosti. Pred odgajateljskom strukom je ozbiljan posao da zajedno sa znanstvenicima, stručnjacima i savjetnicima nadležne Agencije za odgoj i obrazovanje izradi prijedloge osnovnog profila

odgajatelja, kao i nove prijedloge napredovanja. Ulaskom u svijet profesije odgajatelj treba biti upoznat s načinima i putevima stjecanja stupnja stručnosti ili odgajatelja vrhunskih sposobnosti.

Poziv kao prilika da se dobro učini boljim

Dio stručnog ispita prema spomenutom *Pravilniku* čini provjera poznavanja hrvatskog jezika. Ovaj zahtjev je proizišao kao nacionalni standard – djelatnost odgoja i obrazovanja u RH obavlja se na hrvatskom jeziku. To je zahtjev koji vrijedi za sve druge struke i zanimanja. Iako nije provedeno vanjsko vrednovanje, često se od stručnog povjerenstva upućuju kritike na 'nepismenost' pripravnika. Ovaj problem, ako postoje zabrinjavajući argumenti, potrebno je riješiti partnerski između

Pred odgajateljskom strukom je ozbiljan posao da zajedno sa znanstvenicima, stručnjacima i savjetnicima nadležne Agencije izradi prijedloge osnovnog profila odgajatelja, kao i nove prijedloge napredovanja.

Dugoročni cilj obrazovne politike je osposobiti dijete za život i učenje

povjerenstva, Agencije za odgoj i obrazovanje, obrazovne politike i visokoškolskih ustanova. Agencija ima ulogu posrednika između prakse i obrazovne politike; stoga će nadležnim institucijama obrazovne politike predočiti ovaj problem i nastojati iznaći rješenje. Vrednovanje i samovrednovanje rada odgajatelja, stručnih suradnika, ravnatelja i predškolske ustanove, dokazano je, rezultira još većom učinkovitošću i još kvalitetnijim radom. Odgajatelji pripravnici će ovu aktivnost prihvatiti kao dio radne svakodnevnice ako je ona uobičajena praksa predškolske ustanove. Profesionalna budućnost odgajatelja, koju će ispunjavati generacije predškolaca, temeljit će se na refleksivnom pristupu. Biti odgajatelj nije samo zanimanje, nego i poziv (vokacija). Poziv je odgajatelju prilika da se dobro učini još boljim. Samovrednovanje je njegova osnova. Držimo da se današnji odgajatelji znaju nositi s izazovima odgoja i obrazovanja, da su ukorak sa znanstvenim i stručnim saznanjima, da uspješno kreiraju predškolske kurikulume prema razvojnim ciklusima djeteta, te da su spremni stjecati nova znanja. S obzirom na

temeljni cilj i načelo obrazovne politike – cjeloživotno učenje, valja znati da jednom stečena kvalifikacija nije jamstvo da će stečene kompetencije odgajateljima osigurati zadržavanje jednog zaposlenja cijeli radni vijek. Danas više nema ni jedne profesije i ni jednog zanimanja koje ne zahtijeva stalno učenje i stručno usavršavanje. Odgajatelji su ukorak s ovim zahtjevom i svojim radom svjedoče da predškolski odgoj u Republici Hrvatskoj, s obzirom na relativno nejednake uvjete rada i druge probleme, ostvaruje dugoročni cilj obrazovne politike – osposobiti dijete za život i učenje.

pripremili smo za vas